Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Economische Zaken en Klimaat
De heer ir. E.D. Wiebes
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Binnenhof 22
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070-312 92 00
fax 070-312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum *10 juli 2019*
betreft *Mededeling: naar een efficiëntere en meer democratische besluitvorming voor het energie- en klimaatbeleid van de EU – COM(2019)177*
ons kenmerk *165251u*

Geachte heer Wiebes,

In de vergaderingen van de commissies Financiën en Europese Zaken van 18 juni 2019 en 2 juli 2019 hebben de leden kennisgenomen van de Mededeling van de Europese Commissie: naar een efficiëntere en meer democratische besluitvorming voor het energie- en klimaatbeleid van de EU - COM(2019)177[1] en het BNC-fiche daarover[2]. Naar aanleiding hiervan wensen de leden van de fractie van **FVD**, de leden van de fractie van het **CDA** en de leden van de fractie van de **PvdA** enkele vragen aan u voor te leggen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van FVD

Het standpunt van de Europese Commissie om de beslissingsbevoegdheid van de EU uit te breiden door op sommige onderwerpen het mogelijk te maken om met gekwalificeerde meerderheid te beslissen om zo de besluitvorming te versoepelen kan ten aanzien van sommige onderwerpen bij gelegenheid op instemming rekenen van de regering. De leden van de fractie van FVD maken zich hier grote zorgen over. Zulks kan, ondanks dat dit niet in het Verdrag van Lissabon is geregeld, door gebruik te maken van een overbruggingsregeling. De leden van de FVD-fractie achten het onwenselijk de beslissingsmacht van de EU uit te breiden op onduidelijke gronden, zonder dat duidelijk is waar deze institutionele verandering, die eigenlijk in een Verdrag zou moeten worden geregeld en voorgelegd aan beide Kamers, toe kan leiden.

Kunt u aangeven op welke terreinen de regering bereid is de beslissingsmacht over te dragen aan de EU op basis van de in het voorstel genoemde overbruggingsregeling? Stemt u dus in principe in met de opvatting van de Commissie dat de overbruggingsregeling zoals omschreven door de Commissie inderdaad ruimte biedt om zonder Verdragswijzigingen op sommige onderwerpen de vereiste

[1] COM (2019)177, E-dossier E190007. Te raadplegen via https://www.eerstekamer.nl/eu/edossier/e190007_commissiemededeling_naar
[2] Kamerstukken II, 2018-2019, 22 112, nr. 28 11

unanimiteit te veranderen in een gekwalificeerde meerderheid bij besluitvorming binnen de EU? En op basis waarvan komt de regering tot deze opvatting? Kunt u enkele concrete voorbeelden noemen waarin u een dergelijke soevereiniteitsoverdracht niet bezwaarlijk zou vinden?

Interpreteert de regering de wens van de Commissie om de mogelijkheden van besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid uit te breiden als een volgende stap naar een "*ever closer union*" en het verlies van soevereiniteit van EU-lidstaten?

Is de regering niet bezorgd dat met een dergelijke gang van zaken de deur wijd open wordt gezet, het zogenaamd "*camel nose*" effect, voor besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid binnen de EU en dat daarmee de facto Nederland een deel van zijn soevereiniteit afstaat en dus de deur open zet voor besluiten die tegen de belangen van Nederland in gaan?

Welke instrumenten heeft de regering om een stokje voor deze gang van zaken te steken en is de regering bereid deze ook in te zetten?

Is men er in de tijd van de Verdragswijzigingen en de overbruggingsregeling en de instemming hier van de Tweede Kamer en de Eerste Kamer bewust van geweest dat een dergelijke regeling kon leiden tot verlies van de eis van unanimiteit bij EU-besluitvorming op willekeurige terreinen die door de Europese Commissie of het Europees Parlement als urgent of belangrijk worden gezien? Vindt de regering niet ook dat bij besluitvorming over zaken met mogelijk verstrekkende gevolgen de kwaliteit van besluitvorming boven de snelheid van besluitvorming gaat en dat voor echt urgente zaken er geen nieuwe werkwijze nodig is?

Met name de lidstaten in Oost-Europa verliezen door de uitbreiding van de macht van Brussel hun net verworven zelfstandigheid. Is de regering, net als de leden van de fractie van FVD, bezorgd over de uitwerking die dit kan hebben op de stemming onder de bevolking (toenadering tot Rusland in combinatie met een nog grotere afkeer van Brussel)?
Is de regering het met Tsjechië eens dat het voorstel van de Europese Commissie niet bijdraagt aan een democratischer Europa en de kloof tussen de EU en de Europese burgers zal vergroten?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het streven van de regering om vast te houden aan het unanimiteitsvereiste voor fiscale aangelegenheden, ook als het om energiebelastingen gaat. Zij kunnen zich goed vinden in de daarvoor door de regering aangedragen argumenten. Graag vernemen zij de mening van de regering over de stelling dat gelet op het principe *"No Taxation Without Representation"* zeer terughoudend moet worden omgegaan met het voor fiscale aangelegenheden prijsgeven van het unanimiteitsvereiste ten voordele van een criterium van gekwalificeerde meerderheid, zolang er van een volledig democratisch besluitvormingsproces in de EU, met name op het terrein van belastingen geen sprake is.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

Wat betreft de unanimiteitsstemming wordt de soep niet zo heet gegeten als ze wordt opgediend, zo merken Prechal en VanDamme op[3]. Vaak wordt gestreefd naar consensus, ook wanneer unanimiteit niet vereist is. In veel gevallen kan deze al worden bereikt in COREPER, waarna een besluit door de Raad kan worden afgedaan als een zogenaamd 'A-Punt'. In slechts een klein percentage gevallen wordt daadwerkelijk tot stemming overgegaan. Dit is van belang om te realiseren, aldus Prechal en VanDamme omdat het de gekwalificeerde meerderheidsstemming enigszins relativeert.

Meent de regering dat een overgang naar gekwalificeerde meerderheidstemming een bijdrage levert aan snellere besluitvorming? Zo ja, waarop baseert zij deze mening? Zo nee, waarom niet? En kan de regering voorbeelden gegeven van gevallen waarin op het terrein van energie- en klimaatbeleid van de EU daadwerkelijk tot stemming is overgegaan?

Vanwege de fundamentele rol van belastingen voor een soevereine staat, vindt de regering het belangrijk dat lidstaten uiteindelijk zelf beslissen over welke belasting zij heffen van ingezetenen. Besluitvorming met unanimiteit past daar het beste bij volgens de regering. Dat stelt u in antwoord op vragen[4] van leden van de Eerste Kamer naar aanleiding van de Commissiemededeling COM(2019)8: naar een meer efficiënte en democratische besluitvorming in het fiscale beleid van de EU[5].

Graag vragen de leden van de PvdA-fractie aan de regering om te reflecteren op de overeenkomsten en verschillen tussen fiscale dossiers en energie- en klimaatbeleid. En graag vernemen zij vervolgens op welke wijze deze verschillen naar de mening van de regering invloed hebben op de geschiktheid van het instrument van gekwalificeerde meerderheidsstemming.

Meer gekwalificeerde meerderheid betekent een verlies aan soevereiniteit en vermindert de mogelijkheden tot democratische controle. Immers, bij unanimiteit kan een parlement van een lidstaat een minister ter verantwoording roepen als er regelgeving is aangenomen waar dat parlement het niet mee eens is. Gekwalificeerde meerderheid daarentegen zorgt voor een slagvaardigere aanpak. Hierdoor kunnen de uitdagingen van klimaatverandering beter worden aangepakt.

Graag vernemen de leden van de PvdA-fractie van de regering hoe zij deze voor- en nadelen beschouwt. Tevens verzoeken deze leden de regering te reflecteren op een alternatief waarbij goedkeuring met unanimiteit wordt besloten en uitvoering met gekwalificeerde meerderheid.

---

[3] Prechal, S. & VanDamme, T. (2007). *"EU besluiten in de Nederlandse rechtsorde op weg naar een draaiboek voor een houdbaar en geïntegreerd wetgevingsproces"*. Raad van State, versie 29
[4] Kamerstukken I, 2018-2019, 35191, A
[5] COM(2019)8, E-dossier E190004. Te raadplegen via https://www.eerstekamer.nl/eu/edossier/e190004_commissiemededeling_naar

De leden van de commissies Financiën en Europese Zaken zien de beantwoording van de gestelde vragen met belangstelling en bij voorkeur binnen vier weken na dagtekening van deze brief tegemoet.

Hoogachtend,

H. Otten
Voorzitter van de vaste commissie
voor Financiën

M.G.H.C. Oomen-Ruijten
Voorzitter van de vaste commissie
voor Europese Zaken